

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-01-22
Besvaras senast
2020-02-05

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:276 Apotekens roll för en nära och hälsofrämjande vård

Att upprätthålla en god tillgänglighet är en av vårdens viktigaste uppgifter. En bristande tillgänglighet har kunnat länkas till förlängt lidande för patienter och lägre förtroende för vården bland befolkningen.

Den svenska sjukvården har det senaste decenniet erfarit en kraftig ökning i vårdköer. Bristen på en nära och tillgänglig vård skapar få möjligheter för preventiva och hälsofrämjande åtgärder, vilket koncentrerar vårdsökande till sjukhusvården och förlänger vårdköerna. SKR:s ekonomirapport från maj 2019 drar också slutsatsen att välfärdssektorn står inför en period av mycket stora krav på omställning. SKR:s egna beräkningar har visat att ytterligare statsbidrag och höjda skatter enbart kan lösa en mindre del av det förväntade finansieringsgapet i välfärdssektorn. Redan 2022 kommer mer än hälften av åtgärderna, hela 20 miljarder, att behöva vara andra än skattehöjningar för att kvaliteten i välfärden ska kunna bibehållas.

I denna tid av stora krav på omställning kan innovationer och nya hälsofrämjande koncept vara en del av lösningen. På apoteksmarknaden finns i dag ett antal aktörer som genom samverkan med vårdgivare kan erbjuda vårdtjänster i anslutning till öppenvårdsapotek. Apoteken ser genom dessa nya samarbeten möjlighet att utveckla tekniska tjänster och integrerade vårdkoncept som kan främja folkhälsans och hälso- och sjukvårdens utveckling. I dessa samarbetsformer stärks även kunskapsutbytet mellan farmaceuter och sjuksköterskor, vilket ger en ökad kvalitet, följsamhet och patientsäkerhet vid läkemedelsordination och uppföljning. Dessa initiativ har därutöver en unik möjlighet att avlasta den offentliga vården och öka personcentreringen kring den enskilda patienten. Men nu verkar denna önskvärda utveckling vara hotad av regeringens iver att inskränka äganderätten på apoteksmarknaden.

Läkemedelsverket presenterade i september 2019, på uppdrag av regeringen, en översyn av begränsningar för att få tillstånd att bedriva öppenvårdsapotek. Som ett resultat av översynen föreslår Läkemedelsverket att vårdgivare inte ska kunna beviljas tillstånd att driva öppenvårdsapotek samt att öppenvårdsapotek inte ska ha möjlighet att ha ett ägande som möjliggör ett bestämmande inflytande i en vårdgivare. Anledningen till förslaget uppger Läkemedelsverket framför allt vara möjliga risker kopplat till överförskrivning av läkemedel samt risk för onödigt vårdutnyttjande.

I Sveriges Apoteksförnings branschrapport 2019 framgår det dock att den marginal som öppenvårdsapoteken får vid hanteringen av förskrivna läkemedel inte täcker apotekens kostnader för receptaffären, vilket talar emot att öppenvårdsapotek skulle ha incitament att genom ett ägande i en vårdgivare påverka förskrivningen av läkemedel. Tvärtom tyder detta på att apoteken har tydliga incitament att hänvisa patienten till lägsta möjliga vårdnivå för patientens vårdbehov. När branschen studeras finner man inte heller fog för att ett onödigt vårdutnyttjande skulle ha vuxit fram som följd av utvecklingen på apoteksmarknaden. Inget i det underlag som Läkemedelsverket samlat in har pekat på brister, missförhållanden eller erfarenheter där professionens integritet försakats. Regeringen verkar således vara upptagen med att försöka lösa ett problem som i själva verket inte finns.

För att ett infört förbud ska vara förenligt med EU-rätten måste regeringen dessutom kunna framföra övertygad bevisning för att den åtgärd som föreslås är välunderbyggd samt motiverad av ett tvingande allmänintresse och att införandet av ett sådant förbud är proportionerligt mot det problem det försöker lösa. Mot bakgrund av de tydliga krav som EU-rätten ställer på lagstiftaren framstår det som förs fram i Läkemedelsverkets rapport som en svag grund för en långtgående lagförändring.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Kommer regeringen att bygga en ny lagändring på de i dagsläget svagt underbyggda argument som lyfts i Läkemedelsverkets rapport?

Kommer regeringen att bygga en ny lagändring på Läkemedelsverkets lagförslag trots att det riskerar att hämma utvecklingen av nya vårdtjänster och tillgängliga helhetslösningar för patienter?

Kommer regeringen att bygga en ny lagändring av föreslagen karaktär, som grundas på en översyn utan övertygande bevisning, empiriskt material eller proportionalitetsbedömning, trots att den kan komma att stå i strid med EU-rätten?

.....

Sofia Nilsson (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren